

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต
ขององค์การบริหารส่วนตำบลหันตะเภา
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

องค์การบริหารส่วนตำบลหันตะเภา อำเภอวังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๐ ๓๕๙๕ ๑๒๙๓

คำนำ

การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ หรือ Integrity and Transparency Assessment หรือที่เรียกว่าการประเมิน ITA ถือเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนนโยบายของรัฐเครื่องมือหนึ่ง โดยเป็นเครื่องมือในเชิงบวกที่มุ่งพัฒนาระบบราชการไทยในเชิงสร้างสรรค์มากกว่ามุ่งจับผิด เปรียบเสมือนเครื่องมือตรวจสุขภาพองค์กรประจำปี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐทั่วประเทศได้รับทราบถึงสถานะและปัญหา การดำเนินงานด้านคุณธรรมและความโปร่งใสขององค์กร ผลการประเมินที่ได้จะช่วยให้หน่วยงานภาครัฐสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานการให้บริการสามารถอำนวยความสะดวกและตอบสนองต่อประชาชนได้ดียิ่งขึ้น โดยเกณฑ์การประเมินจะมีการประเมินในด้านการประเมินความเสี่ยงเพื่อป้องกันการทุจริต โดยเป็นการประเมินความเสี่ยงของการดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต

องค์การบริหารส่วนตำบลหันตะเภา จึงได้ประเมินความเสี่ยงในการดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตและมีมาตรการในการป้องกันความความเสี่ยงการทุจริตเพื่อยกระดับการดำเนินงานในด้านคุณธรรมและความโปร่งใสของหน่วยงานต่อไป

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕

วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

มาตรการป้องกันการทุจริตสามารถช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้ ดังนั้น การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริตจะสามารถช่วยลดความเสี่ยงด้านการทุจริต ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกและค่านิยมในการต่อต้านการทุจริตให้แก่บุคลากรขององค์กร ทั้งนี้ การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ในองค์กรจะช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่งว่าการดำเนินการขององค์กรจะไม่มีทุจริต หรือในกรณีที่พบกับการทุจริตที่ไม่คาดคิดโอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีการนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้า ไว้โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำ ซึ่งไม่ใช่การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด ดังนั้นการประเมินความเสี่ยงการทุจริต จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐมีมาตรการหรือแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตซึ่งเป็นมาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพต่อไป

การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต

มาตรการป้องกันการทุจริตสามารถลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้ ในการประเมิน ความเสี่ยงด้านการทุจริต การออกแบบและการปฏิบัติงานตามมาตรการการควบคุมภายในที่เหมาะสมจะช่วยลด ความเสี่ยงด้านการทุจริต ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกและค่านิยมในการต่อต้านการทุจริตให้แก่บุคลากรของ องค์กรถือเป็นการป้องกันการเกิดการทุจริตในองค์กร ทั้งนี้ การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ในองค์กรจะ ช่วยเป็นหลักประกันในระดับหนึ่งว่า การดำเนินการขององค์กรจะไม่มีทุจริต หรือในกรณีที่พบกับการทุจริต ที่ไม่คาดคิดโอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้น ก็จะเป็นความเสียหาย ที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีการนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าโดยให้ เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำไม่เป็นการเพิ่มภาระงานวัตถุประสงค์หลักของการประเมินความเสี่ยง การทุจริต เพื่อให้องค์กรมีมาตรการ ระบบ หรือแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจ ก่อให้เกิดการทุจริตซึ่งเป็นมาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพ

กรอบหรือภาระงานในการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

Corrective : แก้ไขปัญหาที่เคยรับรู้ว่าจะเกิด สิ่งที่มีประวัติอยู่แล้วทำอย่างไรจะไม่ให้เกิดซ้ำอีก

Detective : เฝ้าระวัง สอดส่อง ติดตามพฤติกรรมเสี่ยง ทำอย่างไรจะตรวจพบต้องสอดส่อง ตั้งแต่แรก ตั้งข้อบ่งชี้บางเรื่องที่น่าสงสัยทำการลดระดับความเสี่ยงนั้นหรือให้ข้อมูลเบาะแสนั้นแก่ผู้บริหาร

Preventive : ป้องกัน หลีกเลี่ยง พฤติกรรมที่นำไปสู่การสุ่มเสี่ยงต่อการกระทำผิด ในส่วนที่พฤติกรรมที่เคยรับรู้ว่าจะเคยเกิดมาก่อน คาดหมายได้ว่ามีโอกาสสูงที่จะเกิดซ้ำอีก (Know Factor) ทั้งที่รู้ว่าทำไป มีความเสี่ยงต่อการทุจริตจะต้องหลีกเลี่ยงด้วยการปรับกระบวนการทำงานใหม่ไม่เปิดช่องว่างให้การทุจริตเข้ามาได้

Forecasting : การพยากรณ์ประมาณการสิ่งที่จะเกิดขึ้นและป้องกันป้องปรามล่วงหน้า ประเด็นที่ไม่คุ้นเคยในส่วนที่เป็นปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากพยากรณ์ประมาณการล่วงหน้าในอนาคต (Unknown Factor)

พฤติกรรมและปัจจัยที่นำไปทำให้เกิดการทุจริต

ปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริตจะประกอบไปด้วย ๓ ปัจจัยหลัก ดังนี้

๑. Pressure /Incentive แรงกดดันหรือแรงจูงใจ ซึ่งอาจจะมาจากความยากจน ความจำเป็นต้องใช้เงินการติดการพนัน การทำผลงานที่ต้องการให้บรรลุเป้าหมาย หรืออาจเกิดจากความต้องการส่วนตัว อยากเลียนแบบคนอื่น เช่น ใช้อำนาจเบรนต์แนม ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย เป็นต้น

๒. Opportunity โอกาส ซึ่งเกิดจากช่องโหว่ของระบบต่างๆ คุณภาพการควบคุมภายในขององค์กรมีจุดอ่อน

๓. Rationalization การหาเหตุผลสนับสนุนการกระทำ หมายถึง จิตใต้สำนึกของคนรู้ว่าอะไรดีอะไรไม่ดีแต่ เมื่อมีแรงกดดัน มีโอกาสที่จะทำทุจริต ก็จะหาเหตุผลสนับสนุนหลอกตัวเองหลอกผู้อื่นว่าไม่ผิด เช่น แคยม ชั่วคราวเดียวเอามาคืน เป็นต้น

การวิเคราะห์ความเสี่ยงด้านการทุจริต

การวิเคราะห์ความเสี่ยงด้านการทุจริตเป็นการวิเคราะห์โอกาสที่จะเกิดผลกระทบของความเสียหายเพื่อประเมินโอกาสและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นดำเนินการวิเคราะห์และจัดลำดับ ความเสี่ยง โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินมาตรฐานที่จะใช้ในการประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต ได้แก่ ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสียหาย (Likelihood) และความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) และระดับความเสี่ยง

ตารางอธิบายโอกาสเกิดเหตุการณ์

ระดับ (Level)	คำจำกัดความ (Definition)	
	โอกาสและความน่าจะเป็น (Opportunity and Probability)	ความถี่ (Frequency)
5 สูง (high)	มีโอกาสเกิดขึ้นสูง (มากกว่า50%)	ภายใน 1 สัปดาห์ เกิดขึ้นมากกว่าหรือเท่ากับ 1 ครั้ง
4 ค่อนข้างสูง (Nearly High)	มีโอกาสเกิดขึ้นค่อนข้างสูง (31 - 50%)	ภายใน 1 เดือน เกิดขึ้นมากกว่าหรือเท่ากับ 1 ครั้ง
3 ปานกลาง (Medium)	มีโอกาสเกิดขึ้นได้ในบางครั้ง (11 - 30%)	ภายใน 1 ปี เกิดขึ้นมากกว่าหรือเท่ากับ 1 ครั้ง
2 ค่อนข้างต่ำ (Nearly Low)	แทบจะไม่มีโอกาสเกิดขึ้น (6 - 10%)	มากกว่า 1 ปี แต่ไม่เกิน 3 ปี เกิดขึ้นมากกว่าหรือเท่ากับ 1 ครั้ง
1 ต่ำ (Low)	เกิดขึ้นได้ยากมาก (น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5%)	เหตุการณ์นี้ไม่เคยเกิดขึ้น หรือ มากกว่า 3 ปี เกิดขึ้นมากกว่าหรือเท่ากับ 1 ครั้ง

ผลกระทบจากเหตุการณ์ (Impact)

ระดับ (Level)	ด้านการดำเนินงาน	ด้านภาพลักษณ์	ด้านกฎหมายและข้อบังคับ
5 สูง (high)	การให้บริการหยุดชะงัก ตั้งแต่ 24 ชั่วโมงขึ้นไป ส่งผลกระทบ ต่อผู้ใช้บริการ อย่างมาก	มีการเผยแพร่ข่าวทางลบ ผ่านช่องทาง สื่อมวลชน และสังคม ออนไลน์ มากกว่า 3 วัน	ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ หรือข้อบังคับหรือกฎหมาย หรือสัญญาหรือข้อตกลงและมีผลตามมาในทางปฏิบัติที่รุนแรง ถูกฟ้องร้องดำเนินคดี ก่อให้เกิดความเสียหาย ด้าน การเงิน
4 ค่อนข้างสูง (Nearly High)	การให้บริการหยุดชะงัก ไม่เกิน 24 ชั่วโมง ส่งผลกระทบ ต่อ ผู้ใช้บริการอย่าง อย่างมีนัยสำคัญ	มีการเผยแพร่ข่าว ทางลบ ผ่านช่องทาง สื่อมวลชน และสังคม ออนไลน์ 3 วัน	ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ หรือ ข้อบังคับหรือกฎหมาย หรือสัญญาหรือข้อตกลง และมีผล ตามมาในทาง ปฏิบัติที่รุนแรง ก่อให้เกิด ความเสียหายด้าน การเงิน แต่ไม่ถูกฟ้องร้องดำเนินคดี
3 ปานกลาง (Medium)	การให้บริการหยุดชะงัก ไม่เกิน 12 ชั่วโมง ส่งผลกระทบ ต่อ กระบวนการ ภายในและส่งผลกระทบ ต่อผู้ใช้บริการเล็กน้อย	มีการเผยแพร่ข่าวทางลบ ผ่านช่องทางสื่อมวลชน และสังคมออนไลน์ 2 วัน	ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ หรือข้อบังคับหรือกฎหมาย หรือสัญญาหรือข้อตกลงไม่ ถูกฟ้องร้องดำเนินคดีและไม่ ก่อให้เกิดความเสียหายด้าน การเงิน แต่ต้องชี้แจงต่อ หน่วยงานกำกับดูแลอย่าง เป็นทางการ
2 ค่อนข้างต่ำ (Nearly Low)	การให้บริการหยุดชะงักไม่ เกิน 5 ชั่วโมง ส่งผลกระทบ ต่อกระบวนการภายใน แต่ ไม่ส่งผลกระทบต่อ ผู้ใช้บริการ	มีการเผยแพร่ข่าวทางลบ ผ่านช่องทางสื่อมวลชน และสังคมออนไลน์ 1 วัน	ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ หรือ ข้อบังคับหรือกฎหมาย หรือ สัญญาหรือข้อตกลง ไม่ ถูก ฟ้องร้องดำเนินคดี ไม่ ก่อให้เกิด ความเสียหายด้าน การเงิน ไม่ต้องชี้แจงต่อ หน่วยงานกำกับดูแล
1 ต่ำ (Low)	การให้บริการไม่หยุดชะงัก ไม่ส่งผลกระทบต่อ ผู้ใช้บริการ	ไม่มีการเผยแพร่ข่าว ทาง ลบ และไม่มีการ เผยแพร่ ข่าวผ่าน ช่องทาง สื่อมวลชน และ สื่อสังคม ออนไลน์	ปฏิบัติตามกฎหมายหรือ กฎระเบียบหรือข้อบังคับ หรือสัญญาหรือข้อตกลง

ระดับความเสี่ยง (Degree of Risk)

เกณฑ์ระดับความเสี่ยง		ความหมาย
สูง (H: High)	(20-25)	ความเสี่ยงที่มีความสำคัญสูงมากจำเป็นต้องได้รับการจัดการทันที
ค่อนข้างสูง (NH: Nearly High)	(10-16)	ความเสี่ยงที่มีความสำคัญสูง จะต้องได้รับการจัดการในลำดับถัดมา
ปานกลาง (M: Medium)	(5-9)	ความเสี่ยงที่มีความสำคัญและต้องติดตามการปฏิบัติตามมาตรการจัดการความเสี่ยงที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันอย่างเคร่งครัด
ค่อนข้างต่ำ (NL: Nearly Low)	(3-4)	ความเสี่ยงที่มีความสำคัญน้อยอยู่ในระดับที่ผู้บริหารยอมรับได้ แต่ต้องติดตามอย่างสม่ำเสมอ
ต่ำ (L: Low)	(1-2)	ความเสี่ยงที่มีความสำคัญน้อยอยู่ในระดับที่ผู้บริหารยอมรับได้

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตขององค์การบริหารส่วนตำบลหันตะเภา
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	มีความเสี่ยงการทุจริตอย่างไร	โอกาสเกิด การทุจริต (๑-๕)	ระดับของ ผลกระทบ (๑ - ๕)	มาตรการป้องกันความ เสี่ยงการทุจริต
การจัดซื้อจัดจ้าง	หัวหน้า/เจ้าหน้าที่พัสดุเลือกซื้อร้านที่ตนเองสนิทหรือเป็นญาติหรือร้านที่ตนเองคุ้นเคยได้ง่าย	๔	๔	๑. ปรับเปลี่ยนร้านค้าในการจัดซื้อวัสดุ ๒. เข้มงวดในการตรวจรับพัสดุหรือการจ้าง
การบริหารงานบุคคล	มีการรับบุคคลที่เป็นเครือญาติหรือบุคคลที่ตนเองได้รับผลประโยชน์เข้ามาทำงาน หรือมีการรับผลประโยชน์เพื่อแลกกับการเลื่อนขั้น เลื่อนเงินเดือน	๔	๔	๑. มีการประกาศรับสมัครและดำเนินการคัดเลือกอย่างโปร่งใสและตรวจสอบได้ ๒. มีการเปิดเผยการเลื่อนขั้น เลื่อนเงินเดือนให้สามารถสอบถามตรวจสอบได้
การนำทรัพย์สินของราชการมาใช้ในเรื่องส่วนตัว	มีการนำทรัพย์สินของราชการมาใช้เป็นการส่วนตัว เช่น รถส่วนบุคคล อุปกรณ์ทำประปา อุปกรณ์ซ่อมไฟฟ้าฯ	๔	๔	มีการทำทะเบียนควบคุมการใช้งานอย่างเคร่งครัด
การรับสิ่งของทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์เพื่อแลกกับการรับบริการหรือการกระทำอื่นๆ	บุคคลหรือหน่วยงานอื่นที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับหน่วยงานมอบสิ่งของทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์เพื่อแลกกับการรับบริการ	๔	๔	๑. มีการรณรงค์ไม่รับสิ่งของ ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์ จากบุคคลหรือหน่วยงานอื่น ๒. มีบทลงโทษที่ชัดเจน
การยกยอกเงินค่าธรรมเนียม	เจ้าหน้าที่ยกยอกค่าธรรมเนียมที่ประชาชน/ผู้รับบริการชำระให้กับหน่วยงาน	๓	๔	ผู้บังคับบัญชามีการควบคุมและติดตามการทำงานอย่างใกล้ชิด
การจัดโครงการ/กิจกรรม	มีการเลือกพื้นที่ในการจัดโครงการ/กิจกรรมเจ้าหน้าที่คุ้นเคยเป็นการส่วนตัว	๓	๓	พิจารณาพื้นที่ที่ประสบปัญหาและมีความจำเป็นลำดับแรก

ประเด็นความ เสี่ยงการทุจริต	มีความเสี่ยงการทุจริตอย่างไร	โอกาสเกิด การทุจริต (๑-๕)	ระดับของ ผลกระทบ (๑ - ๕)	มาตรการป้องกันความ เสี่ยงการทุจริต
การจัดประชุม งาน สัมมนา ต่างๆ	ผู้รับผิดชอบโครงการมีสัมพันธ์ที่ ใกล้ชิดกับเจ้าของกิจการหรือผู้มีส่วน เกี่ยวข้องกับสถานที่	๒	๑	๑. สถานที่ มีความ เหมาะสมกับงบประมาณ ๒. วิทยาการมีความรู้ ความเหมาะสมกับงาน หรือโครงการนั้นๆ
การออก ใบอนุญาตหรือ การรับรองสิทธิ์	หัวหน้าหน่วยงาน เจ้าหน้าที่มีญาติ หรือคนรู้จักที่มายื่นขอใบรับรองหรือ ใบอนุญาตนั้นๆ	๓	๓	ผู้ปฏิบัติต้องทำตาม กฎระเบียบโดยมีความ เป็นกลาง

